

NIKOLA PEJNOVIĆ

O nekim savremenim tokovima vojne misli

Pre nego se počne raspravljati o ovoj temi, oseća se potreba za makar pomoćnom, privremenom i nepotpunom definicijom vojne misli kao nekom vrstom orijentacije i putokaza. Za ovu priliku razgovora za okruglim stolom pod pojmom vojne misli, grubo uzeto, podrazumevam poglede (ili teoriju) o vođenju oružane borbe, i to onaj njihov deo koji se odnosi na traganje, preispitivanje, korekciju postojećih i do sada važećih načela i stavova, usavršavanje i prilagođavanje nekim novim faktorima i uslovima — jednom rečju, to je onaj sloj vojne teorije koji, koristeći prošlost kao iskustvo, rešava i otkriva aktuelne probleme pripreme i vođenja oružane borbe. Prema tome, pojam *vojna misao* se utoliko razlikuje od pojma *vojno delo* što je ono primarno i težišno u praksi i u praktičnom ostvarenju saznatih fenomena, dok se *vojna misao*, polazeći od prakse, težišno bavi kritikom i prevazilaženjem postojećeg, otvarajući puteve sve novoj i novoj praksi.

Polazeći za početak od takve nepotpune, pa, možda, delimično i površne definicije, istaći ćemo i za diskusiju ponuditi samo neke od savremenih karakteristika vojne misli, koje predstavljaju revolucionarne i do sada nepoznate fenomene u ranijoj istoriji vojne misli i vojnog dela nepoznate veličine, i time posredno dopuniti i ispraviti napred »ad hok« ponuđenu definiciju.

Da se ne bih ponavljao, reći ću odmah i kumulativno da su sve promene i fantastične novine u ovoj oblasti uslovljene velikim društvenim pokretima u vidu nacionalnooslobodilačkih, antikolonijalnih i socijalističkih revolucija i u ništa manjoj meri naučno-tehnološkom revolucijom, pre svega u oblasti nuklearne fizike uz uvažavanje op-

šteg velikog progressa u svim naučnim domenima. Razume se da su opšte posledice, a posebno iskustva dva velika svetska rata u našem veku, ušli a delimično još uvek zadržali vidno mesto i ulogu u misaonoj konstrukciji i praktičnom ostvarenju vojnog dela.

U nemogućnosti da iznesem sve ono čime se vojna misao u ovom času razlikuje od klasične, pa i one dojučerašnje, a pogotovu da se to iscrpnije elaborira, istaći ću nekoliko konstatacija i karakteristika o njenom toku i trendovima po kriteriju da je ona opšte-svetskih razmera, ali da je upravo zbog toga od interesa i za nas.

1. *Vojna misao sve više izlazi iz uskih profesionalnih klasičnih okvira i postaje predmet interesovanja mnogih faktora van vojske, pa i širokih narodnih masa.* To se ogleda na različite načine koji su svakodnevno u narastanju. Pre svega, vojna misao je prestala biti samo zanat i veština, već je i sama po sebi postala naučna disciplina, koja inkorporira mnoge aspekte svih ili pretežnog dela i drugih naučnih grana, na isti način kao što i ona postaje integralni deo drugih naučnih i obrazovnih oblasti. Vojna misao nije više zatvorena samo u vojne škole i akademije, vojne udžbenike i vojnostručne časopise, već se probija i u druge tzv. civilne škole i u ukupnu publicistiku, postajući sve više i više zajednička stvar vojnih eksperata, naučnika različitih profila, pedagoga i drugih društvenih faktora. Zabeležena je pojava koja je u narastanju u svetu i kod nas da se civilne ličnosti prihvataju autorstva na takvim delima koja raspravljaju čisto vojnu problematiku, i to ne u njenoj vojnoistorijskoj dimenziji već predstavljaju savremeni ili perspektivni tretman određenih, pretežno strategijskih problema. Valja se podsetiti da su kroz revolucije novijeg doba mnogi revolucionari i radnički borci izbili kao afirmisani vojni rukovodioci i stratezi svetskog glasa kao što su Tito, Mao Ce Tung, Đap, Kastro i drugi. To znači da je vojna misao postala sastavni deo revolucionarnih društvenih promena, i to kao značajna komponenta obrazovanja revolucionarnih kadrova i revolucionarnih preobražaja.

Kod nas je u skorije vreme došlo do organizacije čak posebnih fakulteta za opštenarodnu odbranu, pored činjenice da i na svim drugim postoje određeni predmeti i programi koji se odnose na opštenarodnu odbranu. Premda ti predmeti nisu vojna misao i vojna teorija u punom smislu i čistom vidu, ipak ih, po prirodi stvari, ima više nego kod drugih predmeta i na drugim fakultetima. Nije, zatim, slučajno što je primera radi gotovo u svim zemljama došlo do preimеноvanja ministarstva vojske u ministarstva ili sekretarijate odbrane, dok je kod nas razvoj dostigao takav kvalitet da mu je i takav okvir

i naziv preuzak i neadekvatan, zbog toga što je odbrana postala obaveza i pravo svih društvenih faktora i što je ona, izlazeći iz jednog resora, postala opštedruštvena i opštenarodna.

Tako smo stigli do tačke na kojoj polaznu definiciju treba otvorenije dopuniti konstatacijom da vojna misao pojmovno ne obuhvata samo oružanu borbu, već i šire oblasti odbrane i društvene samozaštite, postajući ne samo vojna, već velikim delom i odbrambena kategorija, iz prostog razloga što se mnogi odbrambeni problemi koji se ne odnose na oružane snage i oružanu borbu moraju rešavati na bazi mnogih principa koji su izvedeni iz sfere oružane borbe. Mislim da je pred tzv. vojnim ekspertima i misliocima važan zadatak da se vojna misao kao takva još više otvori i da se do te mere podruštvi da postane prisutna pri razmatranju i praktičnom rešavanju svakog drugog problema opštenarodne odbrane i društvene samozaštite, bez obzira o kojoj se društvenoj sferi radilo. Na isti način, kako je to konstatovano i na XI kongresu SKJ, pred svima nama je zadatak da problemima istraživanja opštenarodne odbrane i društvene samozaštite prilazimo integralno kao jedinstvenom, kompleksnom i sve značajnijem društvenom fenomenu.

Naša vojna teorija ne može se zatvoriti u okvire oružane borbe ne uzimajući u obzir da nam je odbrambeni koncept svenarodni rat, kao što ni faktori van oružanih snaga ne mogu zatvarati oči pred fizionomijom, zakonitostima i problemima oružane borbe, koja će se presudno odraziti na najširem planu opštenarodne odbrane i društvene samozaštite i uticati na ukupna naprezanja društva. Za jedne i druge marksistički materijalistički dijalektički metod mora postati ugaoni kamen u pristupu bilo kojem pitanju vojne misli, od onog najužeg stručnog do široko društvenog, i to ne na taj način da bi se prizivale istorijske ličnosti, ponavljali citati i zadovoljavala forma, već na suštinski istorijsko-analitički, uporedno kritički, revolucionarno-dijalektički i otvoreno realistični način. To važi ne samo za društvene nauke i njihovu primenu, već i za mnoge discipline prirodnih i egzaktnih nauka, a naročito za spoj i sintezu jednih i drugih.

2. *U najširim, svetskim razmerama sve više dolazi do afirmacije ona vojna misao koja odgovara revolucionarnim i narodnim ratovima, i koja je njihov plod što je u novije vreme naročito došlo do izražaja, uz tendenciju daljnjeg jačanja tih spoznajnih elemenata koji tom procesu pogoduju.* Čitava serija revolucionarnih i oslobodilačkih ratova kao što su kineski, jugoslovenski, alžirski, kubanski, vijetnamski i drugi njima slični, koji su se pobedonosno okončali, predstavljali su dovoljan razlog da i o načinu izvođenja oružane borbe u njima svetska vojna misao povede računa.

Epoha velikog buđenja naroda ukrstila se s epohom najveće naučno-tehnološke revolucije, što je dovelo do dramatične koncentracije vojne i ekonomske moći u rukama dve najveće svetske sile, predstavljajući novu pojavu istorijskog razvoja, ali i do širokog i opšteg jačanja svesti i odlučnosti da se brani sloboda, nezavisnost, ravnopravnost i druge vrednosti savremenog doba. Rešavajući svoje zadatke, vojna misao je u takvoj situaciji dovođena pred iskušenja vojno-tehnokratske prirode kakav je na primer, slučaj sa američkom globalnom strategijom, koja je računala da modernom vojnom silom može zaustaviti istoriju, ili svojevremeno levičarsko sektašenje Kineza, odnosno shvatanja da se pomoću napadačkog rata, brojno veće mase ljudstva tzv. svetskog sela mogu rešavati problemi društveno-istorijskog razvoja sveta. Ni jedna ni druga nije formalno negirala ulogu čoveka i naroda, ali su je obe podjednako potcenjivale.

Savremene doktrine ratnu veštinu narodnih i revolucionarnih ratova ne smatraju neregularnom, protupravnom, niti kao istorijski raritet, već kao normalan, zakonit i sve više raširen oblik rata i oružane borbe, koji je naročito posle vijetnamskog rata počeo sve više uživati respekt i najjačih. Neke velike sile su u organizaciji oružanih snaga uvele namenske jedinice za borbu protiv ustaničkih i revolucionarnih vojnih snaga i njihovih načina vođenja oružane borbe. I svi ostali sastavi oružanih snaga, sem strategijskih nuklearnih, obučavaju se i pripremaju i za ovu vrstu dejstva. Paralelno tim procesima šire se saznanja kod sve većeg broja nerazvijenih, malih, srednjih, pa i razvijenih zemalja i njihovih vojnih mislilaca, o prihvatanju u većoj ili manjoj meri, u ovoj ili onoj formi, elemenata opštenarodnog rata i njemu adekvatne vojne misli. Objektivni razlozi — nerazvijenost kod jednih, a karakter društvenog sistema — kod drugih, više su ograničavajući faktori nego spoznaja o celishodnosti sličnih rešenja.

Što se nas tiče, čini mi se da bi naša vojna misao morala više pažnje poklanjati izučavanju onih iskustava koja su se pojavila u novije vreme, sa više sistema produbljavati sva ona saznanja koja mogu biti od interesa za nas. To ne činimo dovoljno ni u školama. Na drugoj strani, moramo budno pratiti kakve sve mere preduzimaju eventualni agresori da bi svoje oružane i druge snage što bolje pripremili za borbu u uslovima opštenarodnog rata. Vlastita iskustva iz narodnooslobodilačkog rata i dalje moramo produbljavati, središivati i sistematizovati, ali se na njima ne smemo zaustaviti. Njihova konfrontacija s novim opštim i našim posebnim uslovima, jedini je uslov prave sinteze.

Razmišljajući tako, već na prvi pogled, kao sasvim novi izviru problemi vezani za brz tempo i širok zamah naše urbanizacije i s tim u vezi problemi oružane borbe oko, za i u gradovima gde će se nalaziti većina stanovništva, što nam manjka kao iskustvo iz prošlog rata. Mislim da se na spisku takvih novina odmah blizu nalazi i problem borbe protiv neprijateljskih helikoptera i helikopterskih desanata, naročito za naše partizanske i teritorijalne snage, koje su u neprijateljskim helikopterima dobile opasnog protivnika. Ovu činjenicu je istakao i alžirski, a naročito pokazao vijetnamski rat. Istakao sam ova dva primera ne sa namerom da iscrpim sve novo što se pojavljuje u odnosu na naša ratna iskustva, već radi ilustracije kako novi uslovi, kako u društvenom tako i oni u naučnom i tehničkom razvoju uopšte, traže da vojna misao bude mobilna i da se na svakoj etapi razvoja na novi i drukčiji način rešavaju problemi vojne i odbrambene prirode saglasno svim promenama do kojih je došlo. Bez toga se može upadati u varljivu i samodopadljivu stagnaciju.

Najsažetije rečeno, opštenarodni rat nije magična formula koja sama po sebi rešava sve probleme i oslobađa našu vojnu misao da kroz neprekidne stvaralačke i originalne kreacije doprinese uvećanju naše snage i još većoj afirmaciji našeg odbrambenog koncepta.

3. *Podvojenost i razapetost vojne misli između uslova nuklearnog i konvencionalnog rata i pokušaji da se razradi koherentna teorija ratne veštine, za jedan ili drugi tip rata ili za oba integralna je bitna karakteristika vojne misli našeg doba.* U dugoj istoriji vojne misli često je bilo pitanja i dilema o ovom ili onom borbenom sredstvu i njegovom uticaju na oružanu borbu, kao što je slučaj o ulozi baruta, izolučene puške, tvrđava, mitraljeza, motora, tenkova, aviona itd. Ali nikada kao u naše doba nije bilo dileme o tome da li nova vrsta oružja prevazilazi rat i iskače iz njegovih granica, negira ga kao nastavak i racionalno sredstvo politike. Vojna misao nije ustuknula, mada se kolebala, da razradi teoriju nuklearnog rata i da pri tom od nuklearnog oružja pođe kao od sredstava obične vatrene podrške. To je dokaz vojne hrabrosti ali, istovremeno i iracionalnosti ljudskog duha. Iako su teorije o preventivnom ratu, prvom i drugom nuklearnom udaru i sl. (što je navodno rešavalo ishod rata) bile dominantne u eri nuklearne euforije, ipak su strategije i doktrine nuklearnih sila razmatrale mere, postupke, norme i principe integralne upotrebe nuklearnih i konvencionalnih sredstava i snaga. Jedno vreme na snazi je bila euforična procena o većoj verovatnoći nuklearnog rata, a kada je dostignut stepen nuklearnog izobilja i približnog pariteta (ili balansa) između nuklearnih supersila — vojna misao se

počela postepeno okretati od samo nuklearnih uslova i intenzivnije razrađivati oružanu borbu u konvencionalnim uslovima — nikada, naravno, ne napuštajući mogućnost upotrebe i nuklearnih sredstava, bilo selektivno kroz celo trajanje rata, bilo da dođe do nekontrolisane upotrebe u jednoj od njegovih faza. Prisutna pretpostavka o mogućnosti nuklearne kataklizme dovela je do promena nekih klasičnih maksima vojne i političke misli u odnosu na rat i oružanu borbu koje se ogledaju u nekoliko sledećih, nasumice uzetih, primera:

a) Nuklearna oružana borba ne smatra se (ili se ne smatra bez rezerve) racionalnim sredstvom politike kao što je bilo u doba od Napoleona naovamo, već se sredstvom politike smatra vojna sila i u njenim okvirima nuklearno oružje. Ranije je vojna sila bila sredstvo oružane borbe, a oružana borba sredstvo politike u ratu, dok se sada red stvari značajno menja.

b) Povezano sa prednjim, nuklearna vojna sila se ne priprema isključivo za upotrebu, već primarno za odvracanje protivnika, što dovodi do toga da strategija nije kao nekad, sva »u izvršenju« već u pripremi i predupređenju, zastrašivanju i međusobnom odmeravanju snaga bez oružane borbe, ali sa očuvanom političkom celishodnošću.

c) Produžetak prednje misli je saznanje da se konvencionalnim sredstvima ne može pobediti u opštem svetskom ratu a da se nuklearnim može izvršiti međusobno uništenje, što do sada deluje kao »sprečavač« rata, s obostrano nemoćnim saznanjem da se on kao društvena pojava na taj način ne može prevazići i isključiti kao sredstvo politike.

d) Došlo je do novog i nepoznatog fenomena da se glavni protivnici među sobom dogovaraju o sporazumnoj redukciji i ograničavanju najkrupnijih strategijskih sredstava, što su do sada činili samo pobednici nad pobeđenima, u ograničavanju veličine oružanih snaga, uz obezbeđenje daljnje trke u jačanju oružanih snaga, u kvalitativnom i kvantitativnom smislu.

e) Postignut je prećutni obostrani pristanak na kontrolu i izviđanje pomoću satelita iz kosmosa, što će uticati na mogućnost iznenađenja, modifikovati to načelo ratne veštine, mada ga neće definitivno ukinuti na svim nivoima oružane borbe i u svim uslovima njenog izvođenja. To je uslovilo novi vid neravnopravnosti između najvećih i svih ostalih članica svetske zajednice, što u oružanoj borbi još više jača snažnijeg, dajući mu prednost i u pogledu iznenađenja. Ne može se zbog naučnog napretka očekivati ponovo vraćanje na praksu »zatvorenog neba«.

f) Nuklearna sredstva su definitivno potvrdila nadmoć napada nad odbranom, što je i formalno sankcionisano odustajanjem od izrade antibalističkih raketnih sistema čime je branilac doveden u poziciju da se isključivo brani napadom, a istovremeno je promenjena klasična maksima Klauzevica da branilac prvi otpočinje oružanu borbu, budući da u toj strategijskoj dimenziji oružane borbe branilac nema drugog protivsredstva nego da nanese uzvratni udar, što drugim rečima znači da se napadom brani i da ne počinje prvi čime je izjednačena pozicija strana.

g) Teorije po kojima je prirodi rata i oružane borbe imanentno neograničavanje u silini i razmahu njihovog vođenja, savremena gledišta su modifikovana čitavim nizom ograničavajućih faktora koji imaju za cilj da se protivnik predupredi, da se odredi visina tzv. nuklearnog praga, da se dozira količina i vrsta sredstava, što je sve dovelo do toga da rat ne samo što nema »svoju logiku« već nema ni »svoju gramatiku«. Kao rezultat toga došlo je do relativno manje samostalnosti vojne misli i vojnog faktora u odnosu na politiku, mada su njihov značaj i uloga u svim društvima apsolutno znatno porasli.

Strategija više suvereno ne rešava s čim će i kako će voditi rat i oružanu borbu kako je to nekad i u teoriji i u praksi bilo, već politika s njom deli ulogu zadržavajući prava poslednje reči i u toj funkciji.

Ni političke, a pogotovo ne vojne teorije, ne mogu iz sadašnje tačke do koje se stiglo sa sigurnošću predviđati trendove daljnjeg razvoja nuklearnog vojnog kompleksa. Hipotetičke opcije moguće je svesti na dve oprečne mogućnosti: ili daljnje uvećanje broja posednika nuklearnog oružja, što je verovatnije, ili odricanje sadašnjih posednika od upotrebe nuklearnih sredstava u ratne svrhe i njihovo uništavanje, što je ne samo manje verovatno, nego je čak teorijski gotovo nemoguće.

Prema tome, čovečanstvo će dugo živeti zajedno sa sredstvima svog uništenja, dok će proces njegovog širenja i uvećavanja zavisiti od ponašanja današnjih nuklearnih sila. Ukoliko nastave s neograničenim vlastitim jačanjem i kvalitativnim usavršavanjem i ukoliko produže praksu međunarodnih diktata, terora i neravnopravnog ponašanja, utoliko će se nuklearno naoružavanje drugih odvijati ubrzanim tempom i za kraće vreme.

Treba priznati da je vojna misao pri jednostranoj upotrebi nuklearnih sredstava, ili pretnjom njima, kada se radi o strani koja ih ne poseduje, u izuzetno teškom položaju i da sva druga sredstva, re-

šenja i postupci teško mogu ne samo ukinuti nego ni znatnije ublažiti postojeće neravnopravnosti. To važi i za našu odbranu, mada je naš koncept oružane borbe optimalno najprilagodljiviji model i za uslove nuklearnog rata. Pitanje je da li je rešenje u »mini odvrćanju«, mada u vojnom smislu krije u sebi neku logiku.

I naša se vojna misao poput one u svetu u zadnju deceniju okretala i težišno bavila konvencionalnim uslovima oružane borbe, razrađujući naš sistem odbrane, kako u svrhu odvrćanja tako i sa ciljem efikasnog vođenja oružane borbe, uključujući odbranu od taktičkih nuklearnih sredstava, ukoliko bi eventualno došlo do agresije. Od perioda koji je, uslovno rečeno, obeležen sistemom organizaciono usitnjenih jedinica i sastava pripremanih primarno za nuklearne uslove, naša vojna misao i praksa okretale su se problemima modernizacije operativne armije i stvaranja masovne teritorijalne odbrane kao jedne od komponenti naših oružanih snaga u sklopu opšteg sistema opštenarodne odbrane. Takva orijentacija neće tražiti nikakve nove zaokrete ubuduće, već jedino kvalitativno dograđivanje i teorijsko i praktično usavršavanje postojećeg odbrambenog modela, koji će trajno zadržati svoja polivalentna svojstva.

4. *Zbog postojanja ogromnih stokova nuklearnog naoružanja i pretnje da se ono upotrebi javnost, pa delom i vojna, nije u potpunosti svesna ogromne narasle moći usavršenog tzv. konvencijalnog naoružanja.*

Avioni, helikopteri, oklopna sredstva, raketno oružje, elektronska sredstva izviđanja i navođenja, usavršena sredstva pomorskog ratovanja, nove snažnije vrste eksploziva, gotovo sveopšta mehanizacija jedinica svih vidova i rodova i niz drugih veoma značajnih novina, doveli su do neslućene snage vatre, siline udara, pokretljivosti i brzine u svim ambijentima dejstva, o čemu se u drugom svetskom ratu teško moglo maštati.

Nova i usavršena sredstva navela su vojnu misao da ofanzivnost, silovitost, zamah i tempo svih oblika borbenih dejstava razvije do brutalno ubitačnih razmera i da takva gledišta unese na prvo mesto svih ratnih doktrina, naročito velikih, ističući na taj način još veći značaj napada pred odbranom. »Blickrig« kao i težnja njemu izgleda ostao je zakoniti način ponašanja kako bivših tako i budućih agresora.

Naša vojna misao stvaralački se napreže da na što realniji i racionalniji način razradi fizionomiju i mehanizam oružane borbe na našem ratištu, držeći se doktrinarno prihvaćene orijentacije da frontalnopartizanska dejstva postanu glavni i rešavajući oblik našeg načina vođenja oružane borbe. Pomerajući težište s jednog na drugi

elemenat toga dihotomnog oblika naše oružane borbe — zavisno od konkretne situacije na ratištu, određenim vojištima, ili pojedinim etapama rata — naša strategija i ratna veština u celini moraju u svakoj situaciji biti u stanju da uspore tempo nastupanja protivnika, postepeno zaustave prodore i konačno slome njegov strategijski napad na dubini — i u vreme koje diktira obostrani kompleksno uzeti odnos snaga. Pri tom je prvostepen zadatak i osnovni cilj naneti neprijatelju teške gubitke i u živoj sili i u tehničko-materijalnim sredstvima, čuvajući istovremeno na racionalan i ekonomičan način koliko je najviše moguće vlastite snage od prekomernih gubitaka i uništenja. To je, doduše, mnogo lakše teoretski formulisati nego praktično primeniti, što znači da će se od naših komandanata i štabova na svim nivoima zahtevati visoka mera spremnosti, krajnjeg zalaganja i aktivnosti, široko poimanje opštih strategijskih intencija u svakom času ratne situacije, visoku budnost i obezbeđenje i neprekidno praćenje dinamike ratnih dejstava. Snagu načela ima stav da čuvanje žive sile, sem u nužnim i opravdanim taktičkim slučajevima, ima prednost nad gubitkom određenog prostora, ili objekta na njemu. To je Titova deviza velike moralne, političke i vojne prirode.

Od svih principa koje teorija može da ponudi, najvažniji je onaj da oružana borba do kraja ostaje glavni vid otpora i da borbu treba nastaviti menjajući po zahtevu situacije njene forme, neposredne ciljeve, težišta, trajanje, vidove njenog izvođenja, imajući uvek na umu da napadač nije svemoćan i da odlučan branilac, osloncem na svoj narod i njegove ukupne resurse, mora pre ili kasnije naći izlaz i iz najtežih situacija.

Naša dejstva svih razmera i na frontu i u pozadini moraju takođe, biti maksimalno ofanzivna i aktivna, ne samo u napadu već i u odbrani, na svakom terenu i u svako vreme. To naročito važi — i to od prvog časa — za dejstvo naših snaga u pozadini neprijatelja, pošto one, po pravilu, neće imati zadatak da brane određene zemljišne linije, borbene položaje, ili objekte u zonama svog dejstva. One ni u najtežim situacijama za duže vreme ne smeju prihvatati odbranu, već u svakom slučaju tražiti najpogodnije načine da se pređe u napad, u široka ofanzivna dejstva, čak i kada se izvršavaju odbrambeni zadaci. Čvorišni problemi koji su već sada vidljivi, i na kojima teorijski i praktično radimo, odnose se, pored ostalog, na rešavanje zadataka protivoklopne i protivdesantne borbe, protivvazdušne odbrane, uključujući i borbu sa helikopterskim i drugim desantima.

Masovnošću oružane borbe, maksimalno aktivnim dejstvima na celom prostoru, u svim pa i najtežim vremenskim uslovima, uz naj-

širi oslonac na sve snage i izvore društva, onemogućavajući protivniku da stekne bilo kakva politička uporišta među našim stanovništvom, stvorićemo uslove za vođenje dugotrajnog rata u kojem agresor neće imati nikakvih šansi da realizuje svoje ratne ciljeve. Odgoditi odlučujuća rešenja za vreme kada nama bolje odgovara, izbeći početna tučenja naših snaga i osigurati dugotrajnost ratnih dejstava, čime se agresor objektivno dovodi u nepovoljan položaj, znači obezbediti glavne šanse za konačnu pobjedu. Najkraće rečeno, to je stožer oko kojeg se vrti naša vojna i šira odbrambena misao i rešava teorijski i praktično pitanje našeg strategijskog odbrambenog koncepta. Moramo dokazati staru maksimu vojne misli da napadač vuče prvi potez, ali braniocu pripada poslednja reč.

MENSUR IBRAHIMPAŠIĆ

Marksistički metod i savremena vojnoteorijska misao

Čini mi se da je ovaj *okrugli sto* pogodna prilika za pokretanje šire rasprave o temi marksistički metod i savremena vojnoteorijska misao kao temi posebnog značaja u ovom momentu za dalji razvoj naše teorije opštenarodne odbrane.

Usudio bih se čak reći da smo se našli u situaciji u kojoj odsustvo teorijsko-metodoloških rasprava među nama o fenomenima rata i vojne organizacije predstavlja ograničavajući činilac daljeg razvoja naše teorije opštenarodne odbrane, mislim na njen razvoj u meri u kojoj to omogućava i zahteva stvarnost našeg socijalističkog samoupravnog društva i opšti društveno-istorijski uslovi u kojima ono egzistira.

Ako analiziramo sadržaje »Vojnog dela« nalazimo da takvih priloga ima malo, a kada se i javljaju to su slučajevi koji ostaju bez većeg odjeka i uticaja. Ako bi »Vojno delo« uspelo da pokrene i razvije takvu raspravu, mislim da bi doprinelo u ovom momentu rešavanju jednog od najaktuelnijih zadataka daljeg razvoja naše teorije ONO kao savremene marksističke teorije o fenomenima rata i vojne organizacije.